

Heilig Hartdevotie?

Juni is de maand van de H. Hartdevotie. We herinneren ons de zoetelijke beelden en afbeeldingen van Jezus, wijzend op zijn hart. Ouderwets, voorbij? Eerlijk gezegd had ik er nooit zoveel mee. Echter onlangs las ik er een geschrift over. Er ging een wereld voor mij open en ik besepte andermaal de rijkdom van ons geloof, als een weelderige tuin waar steeds weer nieuwe bloemen ontluiken door kruisbestuiving. Want de devotie tot het H. Hart mag eerst tot een brede bloei zijn gekomen in de 17de eeuw in Frankrijk door de H. Margaretha Maria Alacoque (Paray-le-Monial), de wortels reiken tot diep in onze christelijke geschiedenis, zelfs tot in het Oude Testament.

Al in de vroege Middeleeuwen waren er mystiek begenadigden die spraken over het hart van Jezus als een Persoon. Zij spreken over het unieke hart – onvergelijkbaar -, het diepzinnig hart – onpeilbaar – en het gewonde hart dat lijdt. Of men heeft het over het menselijk hart vol gevoelens van blijdschap, dankbaarheid, droefheid en tenslotte het aanbiddenswaardige hart ('Cor Jesu adorabile').

Er waren ook privé-openbaringen die inhoudelijk natuurlijk niet iets toevoegen aan de Goddelijke openbaring, maar wel het gelovige hart kunnen verwarmen en gereedmaken voor het Evangelie. Elk persoonlijk charisma wordt gegeven tot nut van het geheel, tot opbouw van de geloofsgemeenschap.

De H. Gertrudis van Helfta, de eerste grote getuige van de cultus van Jezus' hart in het Westen (14de eeuw) kreeg openbaringen op de feestdag van de apostel Johannes! Dat is opvallend, want het is Johannes die volgens kerkvaders Orosius en Augustinus nadrukkelijk mocht spreken over het geheim van Christus. Johannes immers legde bij het Laatste Avondmaal zijn hoofd te rusten aan Jezus' borst (Joh. 13: 25) en zei verderop (Joh. 19: 34) dat er bloed en water uit de geopende zijde van Christus stroomde.

Wat zijn de bijbelse wortels van de Heilig Hartdevotie? Het volk van Israël had een sterk Godsbesef: Hij is er, Hij is heel nabij en Hij keert zich naar ons. Hij is onze God en wij zijn volk. Het besef dat Gods' gedachten, gedachten zijn van Gods hart, vinden we in de historische boeken en ook in de psalmen. Het hart is Gods aandacht voor ons met heel zijn Persoon en als God beroep doet op het hart van de Israëlieten, kan men 'hart' vervangen door 'gij'. Door heel de heilsgeschiedenis beleeft Israël God als Iemand die, gedreven vanuit zijn hart, zijn volk leidt. In het boek Job lezen we: uw God, Job, is wijs van hart ook al begrijp je niet wat jou overkomt. In Genesis 6: Toen God zag hoe die mens beschadigd wegging uit het paradijs, had Hij spijt in zijn hart. In de profeet Hosea zegt God: Hoe zou ik u kunnen overleveren, Israël? Mijn hart slaat om. In het Hooglied: draag mij als een zegel op uw hart. In het boek spreuken: mijn zoon, geef mij uw hart.

Een orthodoxe jood bidt elke dag, naar Jeruzalem gekeerd: Hoor Israël, Ge zult uw God beminnen met heel uw hart... De geboden die ik voorschrijf moet gij prenten in uw hart. Voor Israël is duidelijk dat met 'hart' niet alleen het fysieke orgaan is bedoeld, evenmin slechts een symbool van affectieve liefde, maar dat het staat voor heel de mens. "Cogitationes Cordis..." De gedachten van Gods' hart gaan van geslacht tot geslacht, zo begint de introïtus (intredezing) van het Hoogfeest van het H. Hart, dit jaar op 12 juni.

Deze korte schets en een kleine keuze uit de vele Bijbelse teksten over Gods' hart en het onze moge ons nog meer bewust maken van Gods' liefde voor ons. Dat het moge zijn van hart tot hart.

Pastoor R. Wagenaar